

Wordt 2014 de grote internationale doorbraak voor Qoin? Het Amsterdamse bedrijf ontwikkelt virtuele munten die een maatschappelijk doel dienen, in binnen- en buitenland. Het bedrijf is laatst zelfs benaderd door een centrale bank in Latijns-Amerika.

HENK SCHUTTEN

Alternatieve munt, betere

Rob van Hilten introduceerde al een virtuele munt voordat het woord ontstond. In 1993 bedacht hij de noppes, een Amsterdams burgerinitiatief om onderling diensten te kopen en te verkopen. Een noppes was één gulden waard. "Iemand bakte bij voorbeeld voor iemand een appeltaart. Als wederdienst werd dan de auto gewassen," zegt Van Hilten. "Uiteindelijk waren er zo'n 1600 deelnemers. Daarmee was de noppes in zijn soort de grootste ter wereld."

Toch besloot Van Hilten na vijf jaar

uit het project te stappen. "Het leverde niet het gewenste resultaat op. Door de noppes te koppelen aan de gulden veranderde de marktwerking nauwelijks. De rijken werden ook met de noppes alleen maar rijker. Een advocaat kon zo heel goedkoop een schoonmaker inhuren, terwijl mensen met weinig talenten en een grote zorgvraag er niets mee opschoten."

In de jaren die volgden, bleven Van Hilten en zijn compagnon Edgar Kampers sleutelen aan het concept. Met succes, want de reputatie van hun bedrijf Qoin verspreidde zich al snel over de landsgrenzen. In de Londense wijk Brixton zette Qoin samen met lokale bewoners de Brixton Pound op. En in de stad Bristol lan-

ceerde Qoin de Bristol Pound, een gemeenschappelijke munt waarmee bedrijven onderling kunnen handelen en klanten in lokale winkels kunnen betalen.

Voor alle duidelijkheid: Van Hilten en Kampers zien wel degelijk de positieve rol die geld kan spelen in een samenleving. Ze werken zelfs intensief samen met tal van grote financiële instellingen, zoals Rabo, ABN Amro en grote zorgverzekeraars. "We zijn niet tegen geld," zegt Van Hilten. "We hopen dat de euro blijft bestaan. De diversiteit van valuta's is alleen maar goed: als de één faalt, kan de ander het overnemen. Maar sinds munten zijn vervangen door papiergeld en landen zijn overgestapt op een nationale munt, dient geld de belangen van sommigen beter dan die van anderen. In Kenia zijn mensen in de cel terechtgekomen omdat ze bezig waren met een alternatieve munt."

Van het huidige geldsysteem gaat volgens Van Hilten een zuigende kracht uit. "Wall Street en grote bedrijven dicteren de economie en hebben het maken van winst als hoogste doel gesteld. Gebieden als Nieuw-West, de Achterhoek of Wales gaan steeds meer achterlopen. Met behulp van gemeenschapsmunten kun je daar ontwikkelingen stimuleren die voor de regio waardevol zijn."

Aan de periode van pionieren kwam een einde toen Lehmann Brothers in 2008 onderuitging. Het rumoer over de bitcoin, de virtuele munt die vorig jaar in waarde explodeerde, heeft de belangstelling voor het Amsterdamse bedrijf alleen maar aangewakkerd. Van Hilten volgde de ontwikkelingen met grote belangstelling: "Ik had nooit verwacht dat de bitcoin zo populair zou worden. Maar nu snap ik het. Zodra bleek dat er grote koerswinsten mee te behalen waren, zijn mensen ermee gaan speculeren. De bitcoin is schaars en anoniem en die combinatie maakt het voor mensen die snel geld willen verdienen erg interessant. Wie een veerkrachtig geld-

systeem wil opbouwen, dat zich aan elke politieke invloed onttrekt, kan van de bitcoin veel leren."

Qoin is momenteel betrokken bij 25 alternatieve munteenheden in negen landen. In de Indische Buurt introduceerde Qoin in samen met stadsdeel Oost en verschillende woningcorporaties een

'Door de noppes werden de rijken alleen maar rijker'

verbeterde versie van de noppes, de makkie. Net als de noppes kunnen buurtbewoners makkies verdienen door klusjes te doen. Met de makkies kunnen ze korting krijgen bij winkels of gemeentelijke diensten. Zo biedt de lokale Albert Heijn voor één makkie twee euro korting op tien euro aan boodschappen.

"Het grote verschil met de noppes is dat de makkie niet meer aan een geldbedrag is gekoppeld," zegt Van Hil-

wereld

ten. "Eén makkie staat voor een uur werk, of dat nu door een advocaat of een schoonmaker wordt verricht."

De opdrachten stromen binnen bij Qoin, dat inmiddels zestien werknemers telt. In Rotterdam circuleert sinds kort de Zuiderling en in de Achterhoek verschijnt binnenkort de Achthoeker. "Door de crisis heeft ons werk een hoge vlucht genomen. Overheden en banken zijn niet in staat gebleken een oplossing te bedenken. Mensen weten ons zelf te vinden. De afgelopen week alleen al zat ik met Canadezen, Hongaren en Zuid-Amerikanen om de tafel."

2014 belooft voor Qoin een spannend jaar te worden. In maart introduceert het bedrijf de Tradeqoin, een eigen digitale munt waarmee Nederlandse ondernemers onderling transacties kunnen doen. Onlangs werd het bedrijf ook benaderd door een centrale bank in Latijns-Amerika – Van Hilten wil niet zeggen om welk land het gaat. "De nationale munt is gekoppeld aan de dollar. Die centrale bank zoekt dus naar een alternatieve manier om zijn eigen monetaire beleid te kunnen maken."

Toch is de alternatieve munt lang niet voor iedereen een oplossing. Van Hilten: "Ruim driekwart van de initiatieven ziet uiteindelijk het daglicht niet. Met de introductie is veel geld gemoeid en je moet geschikte lokale partners zien te vinden. Eigenlijk wordt het pas interessant als zo'n vijfhonderd bedrijven meedoen. We moeten dus vaak nee zeggen. Met Jan met de Pet, met alle respect, kun je zoiets niet zomaar van de grond tillen."

Het wonder van Freigeld

Al meer dan honderd jaar bestaan er succesvolle alternatieve betaalsystemen naast traditioneel geld. Geïnspireerd door de ideeën van in 1862 geboren Duitse sociaal hervormer Silvio Gesell, die het oppotten van geld wilde ontmoedigen, introduceerde de Oostenrijkse stad Wörgl in de jaren dertig **Freigeld**, waardebonnen om personeel uit te betalen. "Het was crisis. Geld functioneerde niet meer. Door hyperinflatie kon de stad geen geld meer lenen," legt Qoinoprichter Rob van Hilten uit.

Het experiment was een succes. Door de snel circulerende waardepapieren trok de lokale bedrijvigheid weer aan. De werkloosheid daalde en andere steden wilden het voorbeeld van het Wonder van Wörgl volgen, totdat het project in augustus 1933 van hogerhand werd verboden. Er bestaat nog een viaduct in de gemeente met het opschrift 'mit Freigeld erbaut'.

Rond dezelfde tijd, in 1934, ontstond ook de Zwitserse **WIR** Genossenschaft, die nog wel bestaat. Eén WIR komt in waarde overeen met een Zwitserse frank. Via de alternatieve munt kunnen bedrijven onderling handeldrijven en elkaar betalen. Nu zijn zo'n 77.000 ondernemers aangesloten bij het netwerk, dat jaarlijks goed is voor een omzet van anderhalf miljard euro.

Alternatieve munten namen vooral sinds de jaren zeventig van de vorige eeuw een grote vlucht. Het bekendste huidige voorbeeld is de **bitcoin**, de digitale munt die vorig jaar in waarde explodeerde. Volgens de wereldwijde brancheorganisatie Irta, waarvan Rob van Hilten bestuurslid is, gaat er wereldwijd momenteel zo'n honderd miljard dollar aan alternatief geld rond. "Er zijn tussen de vijf- à tienduizend gemeenschappen met een eigen alternatieve munt. In totaal doen ongeveer 400.000 bedrijven aan de netwerken mee."

